

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра маркетингу, менеджменту та публічного адміністрування

Н. С. Іванова, І. В. Шаповалова, Д. П. Заїкіна, Н. С. Приймак

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ**

МЕНЕДЖМЕНТ

Ступінь: бакалавр

Кривий Ріг
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра маркетингу, менеджменту та публічного адміністрування

Н. С. Іванова, І. В. Шаповалова, Д. П. Заїкіна, Н. С. Приймак

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ**

МЕНЕДЖМЕНТ

Ступінь: бакалавр

Затверджено на засіданні
кафедри маркетингу, менеджменту та
публічного адміністрування
Протокол № 4
від “16” жовтня 2020 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол № 3
від “24” листопада 2020 р.

Кривий Ріг
2020

Іванова, Н.С., Шаповалова, І.В., Заїкіна, Д.П., Приймак Н.С.

І 21 Менеджмент : методичні рекомендації з вивчення дисципліни [Текст] / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф. маркетингу, менеджменту та публічного адміністрування; Н.С. Іванова, І.В. Шаповалова, Д.П. Заїкіна, Н.С. Приймак – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2020. – 56 с.

Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Менеджмент» призначені для здобувачів вищої освіти всіх форм навчання. Містить загальну інформацію про вивчення дисципліни: обсяг лекційних, семінарських годин та годин для самостійного опрацювання матеріалу; кількість змістових модулів, тем. Представлено рекомендації з підготовки до практичних (семінарських занять) та рекомендації з організації самостійної роботи.

Призначений для самостійної роботи студентів і закріплення знань за темами, підготовки до практичних занять і проведення підсумкового контролю.

© Іванова Н.С., Шаповалова І.В.,
Заїкіна Д.П., Приймак Н.С. 2020
© Донецький національний університет
економіки й торгівлі імені Михайла Туган-
Барановського, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	15
Змістовий модуль 1. Менеджмент: функціональний та соціально-психологічний аспекти	16
Змістовий модуль 2. Основи охорони праці: методи і засоби забезпечення безпеки, збереження здоров'я та працездатності людини	18
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	20
Змістовий модуль 1. Менеджмент: функціональний та соціально-психологічний аспекти	21
Змістовий модуль 2. Основи охорони праці: методи і засоби забезпечення безпеки, збереження здоров'я та працездатності людини	44

ВСТУП

Вивчення науки про менеджмент є обов'язковою складовою підготовки фахівців економічних спеціальностей в усьому світі. Поєднання теорії та практики менеджменту допоможе сформувати конкурентоспроможного фахівця, здатного ефективно використовувати сучасні технології роботи за відповідним напрямком фахової діяльності.

Метою курсу є формування системи фундаментальних знань з менеджменту, способів, механізмів та інструментарію системного управління організацією; набуття вмінь розробки й прийняття управлінських рішень; навчання методам і засобам забезпечення безпеки, збереження здоров'я та працездатності людини в процесі праці на відповідних підприємствах.

Завдання: вивчення сутності, основних понять і категорій менеджменту; складових елементів, етапів, інструментів реалізації та забезпечення взаємозв'язків функцій управління; процесів прийняття і методів обґрунтування управлінських рішень; набуття вмінь використовувати базові інструменти управління організацією; ознайомлення з основними положеннями трудового законодавства, надання знань щодо характеристики виробничої санітарії на підприємствах, засобів нормалізації санітарно-гігієнічних умов праці, методів і засобів забезпечення пожежної безпеки.

Предмет: загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління організацією, управлінські рішення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: теоретичні основи менеджменту, його історичні аспекти; принципи, методи та функції менеджменту; основні категорії науки управління; процес комунікацій в системі управління організацією; сутність та особливості лідерства; сформувані навички щодо прийняття управлінських рішень; забезпечити вивчення методів використання базових інструментів управління організаціями; етапи та види контролю в організації, методика проведення оцінки ефективності управління підприємством; соціально-економічні, правові і організаційні основи охорони праці; основи гігієни праці і виробничої санітарії; основи виробничої і пожежної безпеки.

вміти: розробляти організаційну структуру підприємства; формувати модель управлінської команди; застосовувати процедури контролю; давати оцінку вірності і об'єктивності інформації, що використовує підприємство; приймати управлінські рішення; оцінювати технологічні процеси та обладнання на відповідність вимогам безпеки; володіти базовими організаційними методами збереження життя, здоров'я та працездатності персоналу, профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності на робочому місці тощо.

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 242 «Туризм», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 075 «Маркетинг», 181 «Харчові технології», 241 «Готельно-ресторанна справа»
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	28
Практичні / семінарські, годин	28
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	94
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	6,7
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Ціль – формування системи фундаментальних знань з менеджменту, способів, механізмів та інструментарію системного управління організацією; навчання методам і засобам забезпечення безпеки, збереження здоров'я та працездатності людини в процесі праці на відповідних підприємствах.

Завдання: вивчення сутності, основних понять і категорій менеджменту; складових елементів, етапів, інструментів реалізації та забезпечення взаємозв'язків функцій управління; процесів прийняття і методів обґрунтування управлінських рішень; набуття вмінь використовувати базові інструменти управління організацією; ознайомлення з основними положеннями трудового законодавства, надання знань щодо характеристики виробничої санітарії на підприємствах, засобів нормалізації санітарно-гігієнічних умов праці, методів і засобів забезпечення пожежної безпеки.

Предмет: загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління організацією, управлінські рішення.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту

Тема 2. Планування в організації

Тема 3. Організація як функція управління

- Тема 4. Мотивація як функція управління
Тема 5. Управлінський контроль
Тема 6. Комунікації в системі управління організацією
Тема 7. Лідерство
Тема 8. Прийняття управлінських рішень
Тема 9. Ефективність управління
Тема 10. Нормативна база з питань охорони праці в галузі
Тема 11. Безпека у галузі
Тема 12. Домедична допомога

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Менеджмент: функціональний та соціально-психологічний аспекти					
Тема 1. Поняття і сутність менеджменту	12	2	2		8
Тема 2. Планування в організації	16	4	4		8
Тема 3. Організація як функція управління	12	2	2		8
Тема 4. Мотивація як функція управління	14	2	2		10
Тема 5. Управлінський контроль	12	2	2		8
Тема 6. Комунікації в системі управління організацією	14	2	2		10
Тема 7. Лідерство	14	4	2		8
Тема 8. Прийняття управлінських рішень	14	2	4		8
Тема 9. Ефективність управління	12	2	2		8
Разом за змістовим модулем 1	120	22	22	0	76
Змістовий модуль 2. Основи охорони праці: методи і засоби забезпечення безпеки, збереження здоров'я та працездатності людини					
Тема 10. Нормативна база з питань охорони праці в галузі	10	2	2		6
Тема 11. Безпека у галузі	10	2	2		6
Тема 12. Домедична допомога	10	2	2		6
Разом за змістовим модулем 2	30	6	6		18
Усього годин	150	28	28		94

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Кількість годин
1.	Семінар – розгорнута бесіда Поняття і сутність менеджменту	2
2.	Семінар запитань і відповідей Планування в організації	2
3.	Семінар з виконанням розрахункових задач Методи аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища організації	2
4.	Семінар запитань і відповідей Організація як функція управління	2
5.	Семінар – розгорнута бесіда Мотивація як функція управління	2
6.	Семінар з виконанням розрахункових задач Управлінський контроль	2
7.	Семінар – розгорнута бесіда Система комунікацій як основний інструмент сучасного менеджера	2
8.	Семінар – дискусія Лідерство	2
9.	Семінар запитань і відповідей Прийняття управлінських рішень	2
10	Семінар з виконанням розрахункових задач Технологія прийняття рішень та їх реалізація	2
11	Семінар запитань і відповідей Ефективність управління	2
12	Семінар – розгорнута бесіда Нормативна база з питань охорони праці в галузі.	2
13	Семінар – розгорнута бесіда Безпека у галузі	2
14	Семінар – розгорнута бесіда Домедична допомога	2

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали				Позааудиторна робота	Сума балів
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	ПМК	Завдання для самостійного виконання	
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1		1			2
Тема 2.	1	1	1			3
Тема 3.		1	1			2
Тема 4.	1	1	1			3
Тема 5.	1	1	1			3
Тема 6.	1	1	1			3
Тема 7.	1	1	1			3
Тема 8.	1	1	1			3
Тема 9.	1	1	1			3
Тема 10.		1	1			2
Тема 11.	1	1	1			3
Разом змістовий модуль 1	9	10	11	5	5	40
Змістовий модуль 2.						
Тема 12.	1		1			2
Тема 13.	1	1				2
Тема 14.	1	1				2
Разом змістовий модуль 2	3	2	1	2	2	10
Усього годин						50

Оцінювання студентів протягом семестру (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Індивідуальне завдання	Змістовий модуль 2	50	100
30	10	10		

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

**ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕНЕДЖМЕНТ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

1.1. Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення:

- 1) Основний зміст поняття «Менеджмент», його відмінність від традиційного поняття управління
- 2) Вимоги до сучасного менеджменту
- 3) Еволюція управлінської думки
- 4) Закони, закономірності й основні принципи менеджменту

1.2. Індивідуальне тестування.

1.3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 2. Планування в організації Семінар запитань і відповідей

План заняття:

2.1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

- 1) Поняття «планування». Типи планів.
- 2) Стратегічне планування.
- 3) Поточне планування.
- 4) Оперативне планування.
- 5) Управління за цілями.

2.2. Індивідуальне тестування.

2.3. Понятійний диктант.

Тема 2. Планування в організації Методи аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища організації Семінар з виконанням розрахункових задач

План заняття:

2.1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

- 1) Вибір методів аналізу факторів зовнішнього та внутрішнього

- середовища.
- 2) Оцінювання та аналіз факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.
 - 3) Обґрунтування інструментарію вибору стратегій.
 - 4) Формування варіантів стратегій та вибір оптимальної стратегії.
 - 5) Оцінювання стратегії на предмет відповідності встановленим критеріям.

2.2. Індивідуальне тестування.

2.3. Вирішення задач та обговорення ситуаційних вправ із застосуванням методів аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища SWOT-аналіз, PEST-аналіз та SPACE аналізу, матриці БКГ.

Тема 3. Організація як функція управління **Семінар запитань і відповідей**

План заняття:

3.1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

- 1) Сутність і зміст поняття «організація»
- 2) Організаційна структура як результат організаційної діяльності
- 3) Типи організаційних структур управління
- 4) Фактори впливу на організацію

3.2. Індивідуальне тестування.

3.3. Понятійний диктант.

Тема 4. Мотивація як функція управління **Семінар – розгорнута бесіда**

План заняття:

4.1. Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення:

- 1) Організація як соціальна система
- 2) Поняття мотивації.
- 3) Сутність теорії змістовної мотивації.
- 4) Сутність теорії процесуальної мотивації

4.2. Індивідуальне тестування.

4.3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 5. Управлінський контроль

Семінар з виконанням розрахункових задач

План заняття:

5.1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

- 1) Поняття контролю та його місце в системі управління
- 2) Види контролю
- 3) Процес контролю та його етапи
- 4) Поведінкові аспекти контролю
- 5) Характеристики ефективного контролю

5.2. Індивідуальне тестування.

5.3. Ситуаційні завдання.

Задача 1.

Менеджер не може контролювати абсолютно всі процеси в організації. На чому повинно ґрунтуватися рішення щодо вибору обов'язкових об'єктів контролю?

Задача 2.

«Контроль - це необхідна складова щоденної діяльності менеджера». Чи погоджуєтесь Ви з цим твердженням? Поясніть

Задача 3.

Визначте види контролю у вашій групі. Обґрунтуйте ваш вибір, розкрийте сутність обраних видів контролю.

Задача 4.

Які інструменти управлінського контролю використовуються на сучасному етапі господарювання для :

- банку ;
- для відділа бухгалтерії торговельного підприємства;
- для фінансового відділа ТОВ «Фокстрот».

Тема 6. Комунікації в системі управління організацією

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

6.1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

- 1) Система комунікацій як основний інструмент сучасного менеджера.

- 2) Основні види та форми спілкування менеджерів.
- 3) Методи поширення інформації про діяльність організації.
- 4) Неформальні комунікації в організації.

6.2. Індивідуальне тестування.

6.3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 7. Лідерство **Семінар – дискусія**

План заняття:

7.1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

- 1) Поняття «група» в організації. Типи поведінки в неформальних групах і лідерство.
- 2) Керівництво і влада. Класифікація влади.
- 3) Поняття лідерства.
- 4) Класифікація підходів для розуміння лідерства. Поведінковий підхід і стилі керівництва.
- 5) Ситуаційна модель життєвого циклу керівництва Херсі і Бланшара.

7.2. Індивідуальне тестування.

7.3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 8. Прийняття управлінських рішень **Семінар запитань і відповідей**

План заняття:

8.1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

- 1) Природа процесу прийняття рішень. Схема підходу до процесу прийняття управлінських рішень.
- 2) Види управлінських рішень.
- 3) Технологія прийняття рішень та їх реалізація

8.2. Індивідуальне тестування.

8.3. Понятійний диктант.

**Тема 8. Прийняття управлінських рішень.
Технологія прийняття рішень та їх реалізація.
Семінар з виконанням розрахункових задач**

План заняття:

8.1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

- 1) Класифікація методів обґрунтування управлінських рішень.
- 2) Інструменти обґрунтування управлінських рішень.
- 3) Обґрунтування рішень в умовах невизначеності.

8.2. Ділова гра «Прийняття управлінських рішень методом колективного генерування ідей».

8.2. Індивідуальне тестування.

8.3. Рішення задач.

**Тема 9. Ефективність управління
Семінар запитань і відповідей**

План заняття:

9.1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

- 1) Концептуальний підхід до системи управління. Модель внутрішньо фірмового управління.
- 2) Характеристика управлінської праці.
- 3) Економічний ефект і економічна ефективність, визначення їх сутності. Критерії і показники ефективності управління.
- 4) Соціальна відповідальність в бізнесі. Поняття «корпоративне управління» і «соціальна відповідальність».
- 5) Сучасні методи ефективного корпоративного управління: для управлінців.

9.2. Індивідуальне тестування.

9.3. Понятійний диктант.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ: МЕТОДИ І ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ, ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ТА ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ЛЮДИНИ

Тема 10. Нормативна база з питань охорони праці в галузі Семинар – розгорнута бесіда

План заняття:

10.1. Фронтальне та індивідуальне опитування основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Нормативні акти, що використовуються при розробці інструкцій з охорони праці.
2. Порядок розробки, погодження і затвердження інструкцій.
3. Особливості побудови та зміст інструкції з охорони праці.
4. Розділ «Загальні положення».
5. Розділ «Вимоги безпеки перед початком роботи».
6. Розділ «Вимоги безпеки під час виконання роботи».
7. Розділ «Вимоги безпеки після закінчення роботи».
8. Розділ «Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях».
9. Реєстрація, облік та видача інструкцій.
10. Порядок перегляду, внесення змін в інструкцію з охорони праці на підприємстві.

10.2. Вивчення теоретичної частини щодо порядку розробки, погодження та затвердження інструкцій з охорони праці.

10.3. За заданою темою розробка інструкції з охорони праці.

Тема 11. Безпека у галузі Семинар – розгорнута бесіда

План заняття:

11.1. Фронтальне та індивідуальне опитування основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Нещасні випадки.
2. Нещасні випадки на виробництві.
3. Професійне захворювання.
4. Аварія.
5. Групи нещасних випадків.
6. Що відноситься до нещасних випадків невиробничого характеру.
7. Що відноситься до нещасних випадків виробничого характеру.
8. Хто, коли, в якому складі і яким документом створює комісію по розслідуванню нещасних випадків.

9. Обов'язки комісії по розслідуванню нещасних випадків.
10. Спеціальне розслідування.
11. Облік постраждалих від нещасних випадків.

11.2. Визначення виду нещасного випадку, на підставі отриманого прикладу та обґрунтування свого рішення.

Тема 12. Домедична допомога Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

12.1. Фронтальне та індивідуальне опитування основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Забезпечення прохідності верхніх дихальних шляхів.
2. Потрійний прийом при забезпеченні прохідності дихальних шляхів.
3. Методика проведення штучної вентиляції легень.
4. Найпростіші методи видалення твердих і рідких сторонніх тіл із верхніх дихальних шляхів.
5. Методика штучного масажу серця.
6. Ознаки оживлення постраждалого.
7. Можливості ускладнення реанімації та їх попередження.
8. Поняття та види травматизму.
9. Основні вимоги до домедичної допомоги.
10. Запаморочення: ознаки перша допомога та догляд за потерпілими.
11. Поняття та види травм.
12. Профілактика травм та організація домедичної допомоги при різних видах ушкоджень.
13. Ушкодження грудної клітини, живота та хребта.
14. Травматичний шок: причини та ознаки.
15. Попередження шоку.
16. Черепно-мозкова травма.

12.2. Порядок і правила надання домедичної допомоги при різних типах ушкоджень.

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕНЕДЖМЕНТ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1.1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

1.2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Еволюція поглядів на сутність менеджменту.
- 2) Емпіричний підхід до менеджменту.
- 3) Сучасне тлумачення ролі і сутності менеджменту.

1.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Менеджмент – це

- A. наука, що вивчає господарські процеси та явища, які відбуваються на рівні підприємства
- B. підприємницька діяльність щодо просування товарів і послуг від виробника до споживача
- C. управління соціально-економічними процесами на рівні підприємства, що працює в умовах ринкової економіки
- D. процес керівництва персоналом підприємства.

2. Ключовими поняттями менеджменту є

- A. об'єкт і суб'єкт управління
- B. цілі і задачі управління
- C. методи управління
- D. управлінські відносини, об'єкт і суб'єкт управління.

3. Предметом управлінської праці є

- A. управлінське рішення
- B. інформація
- C. організаційна та обчислювальна техніка
- D. організаційна робота

4. Засобами управлінської праці є

- A. управлінське рішення
- B. інформація
- C. організаційна та обчислювальна техніка
- D. організаційна робота

5. Результатом управлінської праці є

- A. управлінське рішення
- B. інформація
- C. організаційна та обчислювальна техніка
- D. організаційна робота

6. Суб'єкт менеджменту – це

- A. структурний підрозділ підприємства
- B. процес управління
- C. директор підприємства
- D. торговий-оперативний персонал підприємства

7. Система управління – це

- A. сукупність форм і методів за допомогою яких здійснюється цілеспрямований вплив суб'єкта на об'єкт управління
- B. сукупність конкретних засобів впливу суб'єкта на об'єкт управління
- C. сукупність суб'єкта, об'єкту управління і зв'язків між ними
- D. сукупність елементів підприємства, які забезпечують його функціонування.

8. Назвіть школу, метою якою з шкіл управління була розробка універсальних принципів управління

- A. школи наукового управління
- B. адміністративної школи
- C. школи людських відносин
- D. школи поведінкових наук.

1.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : Магнолія 2006, 2016. 352 с.
- 2) Дяченко Т. О. Основи менеджменту : навч. посіб. : рекомендоване М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . К. : Кондор, 2010. 176 с.
- 3) Рудько В. А. Менеджмент : навч. посіб. : рекомендоване М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. В. А. Рудько, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . – К. : Центр учб. л-ри, 2011. 312 с.
- 4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2012. 228 с.
- 5) Ярошевич Н. Б. Підприємництво і менеджмент : навч. посіб. : рекомендоване

М-вом освіти і науки України для студ. екон. спец. Н. Б. Ярошевич, Р. З. Берлінг, А. С. Гавриляк ; М-во освіти і науки України . Л. : Новий Світ-2000, 2011. 408 с.

Додаткова

6) Губенко В. І. Актуальні напрями та новітні тенденції теорії і практики сучасного менеджмент. В. І. Губенко. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. - 2016. - № 1. - С. 11-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2016_1_4

7) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій : Навчальний посібник. Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк К.: Центр учбової літератури, 2015. 560 с.

8) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. К. : Алерта, 2015. 492 с.

Тема 2. Планування в організації

Методи контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

2.1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2.2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- 1) Місце планування серед функцій управління;
- 2) Основні елементи системи планування;
- 3) Стратегічне планування в організації.

2.3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Функції управління - це

А.види управлінської діяльності, які характеризуються складністю і стабільністю, шляхом яких суб'єкт управління впливає на об'єкт

В.основні правила управління, використовуючи які суб'єкт управління впливає на об'єкт

С.вид діяльності робітників апарату управління, оснований на розподілі і кооперації праці, який характеризується, певною однорідністю, складністю і стабільністю впливу на об'єкт і суб'єкт управління

Д.відокремлені види управлінської діяльності, шляхом яких об'єкт взаємодіє з суб'єктом управління.

2. Загальні функції управління відображають

А.управлінський вплив робітників

В.управлінські відносини між робітниками управління

С. зміст процесу управління

Д.сукупність засобів і прийомів для досягнення мети управління

3. Загальні функції управління - це

- A. функції, які виконуються лінійними і функціональними керівниками
- B. функції, які виконуються фахівцями апарату управління
- C. функції, типові для будь-якого управлінського процесу, що виконуються органами управління всіх організацій незалежно від їх призначення
- D. функції, які виконуються конкретними підрозділами в залежності від їх специфіки діяльності

4. Планування – це

- A. укладання спеціальних документів, планів, які визначають конкретні кроки підприємства по здійсненню прийнятих рішень
- B. безперервний процес вивчення нових шляхів і засобів здійснення заходів, засобів організації за рахунок виявлення нових можливостей, умов і факторів
- C. управлінська діяльність, направлена на формування стратегічних і тактичних цілей підприємства з урахуванням специфіки зовнішнього оточення підприємства
- D. вид управлінської діяльності, зв'язаної з розробкою комплексу заходів, які визначають послідовність досягнення мети підприємства з урахуванням можливостей найбільш ефективного використання ресурсів

5. Планування передбачає

- A. вироблення і прийняття рішення для ефективного процесу управління
- B. визначення цілей, вибір стратегій, формулювання місії
- C. складання планів і доведення планів до виконавців
- D. ваш варіант відповіді

6. Місія - це

- A. глобальна ціль діяльності підприємства на ринку
- B. генеральний напрямок діяльності підприємства, який пояснює доцільність і причину його існування
- C. довгостроковий орієнтир діяльності підприємства, що визначає напрямок його діяльності
- D. напрямок розробки стратегії на довгостроковий період

2.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : Магнолія 2006, 2016. 352 с.
- 2) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту : навч. посіб. : рекомендоване М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . К. : Кондор, 2010. 176 с.
- 3) Рудько, В. А. Менеджмент : навч. посіб. : рекомендоване М-вом освіти і науки

України для студ. вищ. навч. закл. В. А. Рудьєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України. К. : Центр учб. л-ри, 2011. 312 с.

4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2012. 228 с.

Додаткова

5) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій : Навчальний посібник. Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк К.: Центр учбової літератури, 2015. 560 с.

6) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник. В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. К. : Алерта, 2015. 492 с.

Тема 3. Організація як функція управління

Методи контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

3.1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

3.2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- 1) Основні складові організаційної діяльності;
- 2) Основи теорії організації;

3.3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Функція організації в широкому сенсі

А. вид діяльності управлінського персоналу, направлений на забезпечення нормального функціонування підприємства

В. угруповання функцій, видів робіт і людських ресурсів в організаційній структурі

С. процес створення такої структури підприємства, яка дає можливість людям ефективно працювати для досягнення загальних цілей

Д. вплив керуючої системи на керувану для досягнення поставлених цілей

2. В організаційній діяльності виділяють наступні основні напрямки

А. визначення видів робіт, які слідує виконати, щоб досягнути ціль підприємства формування структурних підрозділів і закріплення за ними груп видів діяльності

В. визначення норм керуваності, встановлення взаємовідносин повноважень і відповідальності, формування організаційної структури підприємства

С. формування організаційної структури підприємства визначення норм керуваності, вертикальних і горизонтальних взаємозв'язків між підрозділами формування інформаційних потоків

D. визначення норм керованості визначення видів робіт, які слід виконати, щоб досягнути мети підприємства делегування повноважень

3. Обмежене право використовувати ресурси і спрямовувати зусилля робітників на рішення будь-яких задач - це

- A. делегування
- B. відповідальність
- C. повноваження
- D. координування

4. Організаційна структура – це

A. сукупність форм і методів, за допомогою яких здійснюється цілеспрямований вплив суб'єкта на об'єкт управління

B. упорядкована форма елементів системи управління і зв'язків між ними, що забезпечує розподіл праці в процесі управління

C. сукупність взаємозалежних елементів, які об'єднані інформаційними потоками, прямими і зворотними зв'язками

D. сукупність управлінських органів, між якими існує система взаємозв'язків, що забезпечують виконання необхідних функцій управління для досягнення цілей фірми

5. Ланка управління – це

A. відособлений орган, наділений функціями управління і правами для реалізації функцій управління

B. відособлений орган, що характеризує складність системи управління, її масштаб

C. відособлений орган, що характеризує складність системи управління і виконує певні функції управління в процесі функціонування підприємства

D. відособлений орган, наділений функціями управління, правами для їхньої реалізації і відповідальністю за виконання функцій і прав

6. Лінійно-функціональна структура

A. передбачає розподіл підприємства на окремі елементи, кожний з яких має свою чітко визначену задачу й обов'язки

B. припускає, що першому лінійному керівнику в розробці конкретних питань і підготовці відповідних рішень, програм допомагає спеціальний апарат управління, який складається з функціональних підрозділів

C. підрозділи готують рішення для лінійних керівників, які здійснюють непрямої адміністративний вплив на виконавців

D. відрізняється простотою, одномірністю зв'язків і можливістю самоврядування

7. Організація – це

A. невеликий колектив об'єднаний сумісними цілями, досягнення яких підвищує ефективність діяльності

В. група людей, діяльність яких свідомо координується

С. група осіб, що взаємодіють один з одним за допомогою матеріальних, правових та інших умов для досягнення вставлених цілей

Д. група осіб, що взаємодіють один з одним для досягнення поставлених цілей

8. Група людей як організація повинна відповідати наступним вимогам

А. наявність не менше однієї мети, правове регулювання діяльності невеликого числа людей

В. наявність не менше двох осіб, хоча б однієї загальної мети і спрямована спільна робота для досягнення мети

С. наявність не менше двох осіб, які спільно працюють в соціально-економічній системі

Д. наявність хоча б однієї загальної мети і навмисна спільна робота з її досягнення

9. Причинами виникнення організації є

А. обмеженість можливостей і необхідність сумісного об'єднання людей для вирішення проблем і досягнення цілей

В. обмеженість матеріальних, інтелектуальних, комунікативних і економічних ресурсів

С. необхідність об'єднання людей, груп людей для спільної діяльності відповідно до можливостей і потенціалу підприємства

Д. ваш варіант відповіді

10. Ознаками організації є:

А. наявність мети, внутрішньо-організаційного центру, організаційної культури, відособленість, саморегулювання

В. наявність мети, відособленість, саморегулювання, внутрішньо-організаційний центр, наявність, щонайменше, двох людей

С. наявність мети, саморегулювання, внутрішньо-організаційний центр, організаційна культура і імідж, ієрархічність

Д. наявність внутрішньо-організаційного центру, відособленість, саморегулювання

3.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник / О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : «Магнолія 2006», 2016. 352 с.

2) Дяченко Т. О. Основи менеджменту : навч. посіб. : рекомендовано М-вом

освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . К. : Кондор, 2010. 176 с.

3) Рульєв В. А. Менеджмент : навч. посіб. : рекомендовані М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . К. : Центр учб. л-ри, 2011. 312 с.

4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. 228 с.

Додаткова

5) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій : Навчальний посібник. Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк. К.: Центр учбової літератури, 2015. 560 с.

6) Управління персоналом : навч. посіб. А. О. Азарова, О. О. Мороз, О. Й. Лесько, І. В. Романець; ВНТУ. Вінниця : ВНТУ, 2014. – 283 с. ISBN 978-966-641-601-1.

7) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. К. : Алерта, 2015. 492 с.

Тема 4. Мотивація як функція управління

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

4.1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

4.2. Самостійно опрацюйте питання:

1) Мотивація по типу «батога і пряника» Ф. Тейлора.

2) Експерименти Е. Мейо на текстильній фабриці.

3) Комплексна процесуальна теорія мотивації Л. Портера і Е. Лоулера та її модель.

4) Основний висновок їх теорії: результативна праця веде до повного задоволення.

4.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Мотивація – це

А активізація діяльності підлеглих, спрямована на задоволення потреб і досягнення цілей організації

В процес, спрямований на спонукання себе й інших для задоволення потреб

С сукупність дій керівництва організації з виявлення і задоволення первинних і вторинних потреб персоналу

Д процес спонукання себе й інших до діяльності для досягнення поставлених цілей.

2. Стимулювання – це

А. сукупність дій керівника, спрямованих на спонукання людей до виконання задач, що стоять перед організацією

В. установлення взаємин між членами колективу, що спонукає до виконання визначеної роботи

С. дії керівника, спрямовані на координацію та управління роботою підлеглих з досягнення цілей організації

Д. застосування різних винагород до працівників організації

3. Назвіть потреби виділяються в моделі мотивації Д.МакКлелланда

А. потреби успіху, винагороди і причетності

В. гігієнічні фактори, винагорода і влада

С. безпека, влада і причетність

Д. влада, успіх і причетність

4. До змістовних теорій мотивації відноситься

А. теорія чекання

В. теорія потреб Д.МакКлелланда

С. теорія справедливості

Д. модель Портера-Лоулера

5. Відповідно до якої теорії мотивації люди співвідносять очікуване заохочення до витрачених зусиль

А. теорія чекання

В. теорія справедливості

С. модель Портера-Лоулера

Д. теорія потреб Д.МакКлелланда

8. Відповідно до теорії ієрархії потреб А.Маслоу, якщо людина задовольняє потреби першого рівня, він переходить до наступного, більш високого. Так, людина, що задовольняє фізіологічні потреби, починає піклуватися про

А. самовираження

В. соціальний статус

С. особисту безпеку

Д. повагу

9. Відповідно до теорії Ф.Герцберга до гігієнічних факторів відносяться

А. умови й оплата праці, міжособистісні відносини на робочому місці, ступінь безпосереднього контролю за роботою

В. ефективне досягнення поставлених цілей, ступінь незадоволеності працею, висока заробітна плата

С. інтерес до роботи, відповідальність, просування по службі, можливість професійного росту

D.реалізація людиною своїх потенційних можливостей, здійснення самоконтролю в процесі діяльності, висока продуктивність праці

10. Потреба – це:

- A.рівень задоволення визначеної потреби людини
- B.нестача чого-небудь, що викликає стан дискомфорту
- C.прагнення людини володіти яким-небудь об'єктом
- D.обставина, що спонукує людину до активної діяльності

4.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. Львів : Магнолія 2006, 2016. 352 с.
- 2) Дяченко Т. О. Основи менеджмент : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . К. : Кондор, 2010.176 с.
- 3) Рульєв В. А. Менеджмент : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . – К. : Центр учб. л-ри, 2011.312 с.
- 4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2012. 228 с.

Додаткова

- 5) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій : Навчальний посібник. Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк. К.: Центр учбової літератури, 2015. 560 с.
- 6) Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навчальний посібник / М. В. Туленков. К. : Каравела, 2012. 304 с.
- 7) Управління персоналом : навч. посіб. А. О. Азарова, О. О. Мороз, О. Й. Лесько, І. В. Романець; ВНТУ. Вінниця : ВНТУ, 2014. 283 с. ISBN 978-966-641-601-1.
- 8) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник. В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. К. : Алерта, 2015. 492 с.

Тема 5. Управлінський контроль

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

5.1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

5.2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1) Поведінкові аспекти контролю.

2) Рекомендації Ньюмена для менеджерів, які б не хотіли негативної дії контролю на поведінку співробітників.

3) Контроль на міжнародному рівні.

5.3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Задачею управлінського контролю є

А. виявити фактичний стан справ, зіставити з нормативним і виробити необхідні корегувальні заходи

В. виявити фактичний стан справ, зіставити з плановим

С. провести якісну оцінку діяльності підприємства

Д. провести кількісну оцінку діяльності підприємства

2. Головними інструментами реалізації контролю є

А. спостереження, облік

В. аналіз

С. перевірка всіх сторін діяльності

Д. всі відповіді вірні

3. Метою управлінського обліку є

А. здійснення каральних функцій

В. збір та обробка інформації про діяльність підприємства, необхідної для проведення аналізу і контролю

С. узагальнення і збереження інформації про засоби і ресурси

Д. ваш варіант відповіді

4. Аналіз господарської діяльності підрозділяють на

А. внутрішній і зовнішній аналіз

В. стратегічний і тактичний аналіз

С. фінансовий і оперативний аналіз

Д. статистичний і фінансовий аналіз

5. У загальному процесі управління контроль виступає як

А. елемент зворотного зв'язку, тому що по його даним приймають рішення щодо організації управлінської діяльності

В. елемент зворотного зв'язку, тому що по його даним виробляється корегування прийнятих рішень, планів і нормативів

С. елемент зворотного зв'язку, тому що дозволяє більш обґрунтовано стимулювати персонал

Д. ваш варіант відповіді

6. Функція контролю включає

- A. облік і аналіз
- B. облік і аудит
- C. оперативний і управлінський облік
- D. ваш варіант відповіді

7. За ступенем охоплення об'єкта контроль буває

- A. безупинний й епізодичний
- B. загальний і вибірковий
- C. зовнішній і внутрішній
- D. нормальний і посилений

8. Факти і цифри, які отримані внаслідок прямого спостереження за подіями – це

- A. інформація
- B. данні
- C. факти
- D. події

5.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник. О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : Магнолія 2006, 2016. 352 с.
- 2) Дяченко Т. О. Основи менеджменту : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . К. : Кондор, 2010. 176 с.
- 3) Рульєв В. А., Гуткевич С. О. Менеджмент : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. М-во освіти і науки України . К. : Центр учб. л-ри, 2011. 312 с.
- 4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2012. 228 с.

Додаткова

- 5) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій : Навчальний посібник. Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк К.: «Центр учбової літератури», 2015. 560 с.
- 6) Управління персоналом : навч. посіб. А. О. Азарова, О. О. Мороз, О. Й. Лесько, І. В. Романець; ВНТУ. Вінниця : ВНТУ, 2014. 283 с. ISBN 978-966-641-601-1.

7) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2015. 492 с.

Тема 6. Комунікації в системі управління організацією

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування

Завдання для самостійної роботи:

6.1.Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

6.2.Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Вміння слухати - важливий фактор в комунікаційному процесі.
- 2) Незадовільна структура організації - перешкода ефективності комунікаційного процесу.
- 3) Сучасні інформаційні технології - важливий засіб вдосконалення комунікацій.
- 4) Комітети в комерційних організаціях: завдання, типи.

6.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Факти і цифри, які отримані внаслідок прямого спостереження за подіями – це

- A. інформація
- B. данні
- C. факти
- D. події

2. Повідомлення, яке дає можливість ліквідувати невизначеність знань користувача про стан і розвиток подій, - це

- A. інформація
- B. данні
- C. факти
- D. події

3. За призначенням розрізняють наступні види інформації

- A. звітну, планову, статистичну, контрольну, нормативну
- B. економічну, правову, торговельно-оперативну, організаційну, соціальну і технічну
- C. первинну і вторинну
- D. зовнішню і внутрішню

4. За ступенем перетворення розрізняють наступні види інформації

- A. звітну, планову, статистичну, контрольну, нормативну
- B. економічну, правову, торговельно-оперативну, організаційну, соціальну і технічну

- C. первинну і вторинну
- D. зовнішню і внутрішню

5. Інформація, отримана від посередників, постачальників, покупців, ділових партнерів, засобів масової інформації, промисловий шпіонаж – це

- A. внутрішня інформація
- B. зовнішня інформація
- C. вхідна інформація
- D. вихідна інформація

6. За ступенем надійності розрізняють наступні види інформації

- A. достовірну і можливу
- B. усну, письмову і комбіновану
- C. візуальну, аудіо-інформацію, аудіовізуальну
- D. цифрову, літерову і кодовану

7. За характером носіїв інформації розрізняють наступні види інформації

- A. звітну і довідково-нормативну
- B. візуальну, аудіо-інформацію, аудіовізуальну
- C. документовану і не документовану
- D. текстову і графічну

8. За формою представлення розрізняють наступні види інформації

- A. достовірну і можливу
- B. цифрову, літерову і кодовану
- C. текстову і графічну
- D. та, що піддається і та, що не піддається механічній обробці

9. Набір даних, необхідний для здійснення всіх функцій та етапів процесу управління – це:

- A. інформаційні засоби
- B. інформаційне забезпечення процесу управління
- C. інформаційний фонд
- D. інформаційні технології

6.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

1) Рульєв В. А. Менеджмент : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і

науки України . К. : Центр учб. л-ри, 2011. 312 с.

2) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2012. 228 с.

Додаткова

3) Губенко В. І. Актуальні напрями та новітні тенденції теорії і практики сучасного менеджменту. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 1. С. 11-17. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2016_1_4

4) Джур О. Є., Шулякова А. С. Інноваційні аспекти удосконалення системи менеджменту організацій у сучасних умовах. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія : Менеджмент інновацій. 2016. Т. 24, вип. 6. С. 55-67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumi_2016_24_6_8

5) Лук'яненко Д. Г., Галахова Т. О. Феномен креативізації глобальної економіки і менеджменту. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2016. Вип. 23(3). С. 12-21. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2016_23\(3\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2016_23(3)_4)

6) Менеджмент: Ситуаційні вправи: Навч. посіб. Упоряд.: О. І. Сидоренко, П. С. Редько. К.: Навч.-метод. центр „Консорціум із удоскон. Менеджмент-освіти в Україні”, 2005. 568 с.

7) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій : Навчальний посібник. Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк К.: Центр учбової літератури, 2015. 560 с.

8) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник. В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. К. : Алерта, 2015. 492 с.

9) Офіційний сайт журналу «&СТРАТЕГИИ». – URL: <http://www.strategy.com.ua/>

Тема 7. Лідерство

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

7.1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

7.2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1) Модель «шлях - ціль» Мітчела і Хауса та способи, з допомогою яких керівник може впливати на шляхи досягнення цілей.

2) Ситуаційна модель життєвого циклу керівництва Херсі і Бланшара.

3) Модель прийняття рішень Врума і Йеттона та їх 5 стилів керівництва.

4) Критерії оцінки ситуації «підлеглі - керівник» Врума і Йеттона.

7.3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Зміни в поведінці, відношенні, відчуттях одного індивіда, які вносить інший індивід – це

- A. вплив
- B. влада
- C. дія
- D. переконання

2. Влада – це

- A. упевненість у тому, що виконавець працюватиме на цілі, які він сам вибрав
- B. маніпулювання поведінкою інших для досягнення своїх цілей
- C. сукупність засобів, які збільшують ступінь залежності широкого числа підлеглих
- D. можливість впливати на поведінку інших з метою підпорядкування своєї волі

3. Влада посади і вплив авторитету – це

- A. потенційна влада
- B. реальна влада
- C. влада, заснована на примусі
- D. експертна влада

4. Влада, обумовлена посадою особи, його місцем в офіційній структурі організації – це

- A. експертна влада
- B. формальна влада
- C. реальна влада
- D. влада зразка

5. Влада, яка вимірюється числом підлеглих і об'ємом ресурсів, якими можна розпоряджатися називається

- A. експертна влада
- B. формальна влада
- C. реальна влада
- D. влада зразка

6. Влада, обумовлена впливом, авторитетом, місцем у формальній структурі відносин і вимірюється числом осіб, добровільно готових підкорятися даній особі – це

- A. експертна влада
- B. формальна влада
- C. реальна влада
- D. влада зразка

7. Дія за допомогою сильних мотивів, коли виконавець точно знає, що він одержить за виконану роботу – це

- A. формальна влада
- B. влада утиліти
- C. авторитарно-нормативна влада
- D. об'єднана влада

8. Тип влади, при якому норми встановлюються групами, тому поведінка людини повинна вписуватися в норми і культуру організації має назву

- A. формальна влада
- B. утилітарна влада
- C. авторитарно-нормативна влада
- D. об'єднана влада

9. Влада, заснована не на логіці, не на давній традиції, а на силі особистих якостей або здатності лідера – це

- A. законна влада
- B. експертна влада
- C. харизма
- D. еталонна влада

10. Вплив за допомогою харизми характеризує:

- A. законну владу
- B. експертну владу
- C. владу засновану на винагороді
- D. еталонну владу

7.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : Магнолія, 2016. 352 с.
- 2) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту : навч. посіб. : рекомендов. М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . К. : Кондор, 2010. 176 с.
- 3) Рульєв В. А., Гуткевич С. О. Менеджмент : навч. посіб. : рекомендов. М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. М-во освіти і науки України. К. : Центр учб. л-ри, 2011. 312 с.
- 4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2012. 228 с.

Додаткова

- 5) Основи менеджменту : навч. посіб. з дисципліни І. О. Щєбликіна, Д. В.

Грибова ; Мелітоп. держ. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. Мелітополь : Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2015. 479 с.

6) Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навчальний посібник М. В. Туленков. К. : Каравела, 2012. 304 с.

7) Управління персоналом : навч. посіб. А. О. Азарова, О. О. Мороз, О. Й. Лесько, І. В. Романець; ВНТУ. Вінниця : ВНТУ, 2014. 283 с. ISBN 978-966-641-601-1.

8) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. К. : Алерта, 2015. 492 с.

Тема 8. Прийняття управлінських рішень

Методи контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

8.1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

8.2. Самостійно опрацюйте питання:

1) Технологія прийняття рішень та їх реалізація.

2) Характеристика етапів цього процесу.

3) Рівні прийняття рішень в менеджменті: рутинний, селекційний, адаптаційний та інноваційний.

4) Методика прийняття інноваційних рішень.

8.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Результат конкретної управлінської діяльності суб'єкта управління, що визначає програму заходів щодо рішення виникаючої проблеми на основі аналізу об'єктивних законів функціонування об'єкта й аналізу проблемної ситуації, що в ньому склалась – це

А. проблема

В. управлінське рішення

С. критерій управління

Д. ціль управління

2. Основою будь-якого управлінського рішення є

А. визначення методів і моделей ухвалення рішення

В. достатня кількість управлінської інформації

С. виявлення й аналіз проблемної ситуації

Д. визначення різниці між існуючим і бажаним станом управлінської системи

3. За широтою охоплення управлінські рішення підрозділяються на

- A. стратегічні, тактичні, оперативні
- B. індивідуальні, колегіальні, колективні
- C. програмовані, не програмовані
- D. загальні та спеціальні

4. Управлінські рішення, що ґрунтуються на об'єктивному аналізі умов у яких діє підприємство в даний момент – це

- A. рішення, засноване на судженнях
- B. раціональне рішення
- C. програмоване рішення
- D. рішення, прийняте в умовах невизначеності

5. За способами ухвалення управлінські рішення підрозділяються на

- A. індивідуальні, колегіальні, колективні
- B. директивні, рекомендаційні, орієнтуючі
- C. інтуїтивне, раціональне, рішення, що засноване на судженнях
- D. програмовані, не програмовані

6. Вибір альтернативного варіанта, зроблений на основі знань і накопиченого досвіду – це

- A. рішення, засноване на судженнях
- B. раціональне рішення
- C. програмоване рішення
- D. рішення, прийняте в умовах невизначеності

7. За значимістю цілі управлінські рішення підрозділяються на

- A. стратегічні, тактичні, оперативні
- B. індивідуальні, колегіальні, колективні
- C. програмовані, не програмовані
- D. загальні та спеціальні

8. За ступенем обов'язковості виконання управлінські рішення підрозділяються на

- A. стратегічні, тактичні, оперативні
- B. індивідуальні, колегіальні, колективні
- C. програмовані, не програмовані
- D. директивні, рекомендовані, орієнтуючі

9. За напрямом впливу управлінські рішення підрозділяються на

- A. стратегічні, тактичні, оперативні
- B. індивідуальні, колегіальні, колективні
- C. внутрішньо-спрямовані, зовнішньо-спрямовані
- D. загальні та спеціальні

10. Обмеження – це

А. умови, що відображають вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, які необхідно враховувати при ухваленні рішення

В. фактори, що негативно впливають на процес ухвалення управлінського рішення

С. система показників, що визначає потенційну ефективність прийнятого рішення і дозволяє вибрати найбільш оптимальний варіант рішення

Д. стандарти, що дозволяють оцінити альтернативні варіанти рішення

8.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

1) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. Львів : «Магнолія 2006», 2016. 352 с.

2) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . К. : Кондор, 2010. 176 с.

3) Рульєв В. А. Менеджмент : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . К. : Центр учб. л-ри, 2011. 312 с.

4) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2012. 228 с.

Додаткова

5) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій : Навчальний посібник. Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк К.: «Центр учбової літератури», 2015. 560 с.

6) Основи менеджменту : навч. посіб. з дисципліни І. О. Щєбликіна, Д. В. Грибова ; Мелітоп. держ. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. - Мелітополь : Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2015. 479 с.

7) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник. В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. К. : Алерта, 2015. 492 с.

8) Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>

9) Офіційний сайт журналу «&СТРАТЕГИИ». – URL: <http://www.strategy.com.ua/>

Тема 9. Ефективність управління

Методи контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

9.1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

9.2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- 1) Соціальна відповідальність в бізнесі.
- 2) Поняття «корпоративне управління» і «соціальна відповідальність».
- 3) Відповідальність організацій за підтримку необхідних стандартів корпоративного управління та корпоративної соціальної відповідальності.
- 4) Сучасні методи ефективного корпоративного управління: для управлінців, що не і виконуючими, комітетам з винагороди, комітетам з аудиту, державному нагляду.
- 5) Соціальні обов'язки та обов'язки з охорони навколишнього середовища комерційних організацій стосовно до внутрішніх асоційованих та зовнішніх зацікавлених сторін

9.3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Ефективність менеджменту - це

А. результат реалізації заходів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва за рахунок економії всіх виробничих ресурсів

В. показник, що визначається відношенням кінцевого результату, отриманого підприємством, до витрат на управління

С. показник, який визначається по підприємству в цілому і характеризує загальний ефект (віддачу) від використання всіх наявних ресурсів та витрат

Д. показник рентабельності підприємства

2. Для оцінки ефективності менеджменту використовують

А. відносні вартісні показники

В. якісні показники системи менеджменту

С. трудові, вартісні, інформаційні, технічні показники

Д. соціальні показники

3. Ефективність, яка виражається загальною величиною ефекту, одержаного в результаті здійснення заходів удосконалення системи управління виробництвом, називається

А. абсолютною

В. порівняльною

С. відносною

Д. модульною

4. До кількісних показників ефективності менеджменту належить

А. рівень керованості

В. співвідношення кількості лінійного та функціонального персоналу

С. обсяг реалізованої продукції, що припадає на 1 грн витрат на управління

D. питома вага менеджерів у складі персоналу

5. Показник, який характеризує відношення кількості прийнятих рішень при виконанні даної функції на вищих рівнях управління до загальної кількості прийнятих рішень при виконанні даної функції на всіх рівнях управління, - це

- A. коефіцієнт цілеспрямованості структури управління
- B. коефіцієнт раціональності структури управління
- C. показник ступеня централізації управлінських функцій
- D. коефіцієнт формалізації праці менеджера

6. До витрат на управління включаються

- A. собівартість продукції
- B. витрати на оплату праці управлінського персоналу з урахуванням відрахувань на соціальне страхування
- C. витрати на організацію та забезпечення виробничо-господарської діяльності, включаючи змінні витрати виробництва
- D. сплата оренди приміщень

7. До якісних показників ефективності системи менеджменту організації належить

- A. показник економії живої і уречевленої праці апарату управління
- B. частка заробітної плати працівників апарату управління у собівартості продукції (послуг)
- C. коефіцієнт формалізації праці менеджерів
- D. темпи змін зростання прибутку підприємства

8. Рівень керованості - це показник, який визначається

- A. відношенням кількості лінійних керівників до кількості працівників функціональних служб
- B. відношенням норми керованості до фактичної кількості підлеглих у керівника
- C. часткою працівників апарату управління у загальній кількості промислово-виробничого персоналу організації
- D. кількістю керівників вищої ланки управління

9. Показник, який характеризує відношення кількості нереалізованих рішень до загальної кількості рішень, прийнятих у підрозділі, - це

- A. коефіцієнт надійності структури управління
- B. коефіцієнт оперативності роботи апарату управління
- C. коефіцієнт оптимальності системи управління
- D. коефіцієнт продуктивності працівників апарату управління

10. Оперативність системи управління не характеризується:

А. обґрунтованістю співвідношення централізації і децентралізації управління

В. рівнем застосування сучасних економіко-математичних методів для розробки управлінських рішень

С. своєчасністю виконання постанов, наказів і розпоряджень вищестоящих організацій, керівників і головних спеціалістів підприємства

Д. правильної відповіді немає

9.4. Підготуйте презентації доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Список рекомендованої літератури

Основна

1) Баєва О. В. Тестові завдання щодо забезпечення модульного контролю знань з дисципліни “Основи менеджменту” (для бакалаврів напряму підготовки 6.030601 “Менеджмент”). Модуль 3. Керівництво як об’єднувальна функція менеджменту. - К.: ДП Видавничий дім «Персонал», 2009. 32 с.

2) Гірняк О.М. Менеджмент : підручник О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – Львів : «Магнолія 2006», 2016. 352 с.

3) Дяченко, Т. О. Основи менеджменту : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. Т. О. Дяченко ; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т . К. : Кондор, 2010. 176 с.

4) Рудьєв В. А. Менеджмент : навч. посіб. : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. В. А. Рудьєв, С. О. Гуткевич ; М-во освіти і науки України . К. : Центр учб. л-ри, 2011. 312 с.

5) Щербина О. В. Менеджмент. Презентаційний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. О. В. Щербина ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2012. 228 с.

Додаткова

6) Назарчук Т. В. Менеджмент організацій [Текст]: Навчальний посібник. Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.

7) Основи менеджменту : навч. посіб. з дисципліни І. О. Щєбликіна, Д. В. Грибова ; Мелітоп. держ. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. - Мелітополь : Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2015. 479 с.

8) Стадник В. В. Менеджмент : підручник В. В. Стадник, М. А. Йохна. – 2-ге вид., випр., допов. – К.: Академвидав, 2010. 472 с.

9) Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник В. Г. Федоренко– 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2015. 492 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ: МЕТОДИ І ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ, ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ТА ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ЛЮДИНИ

Тема 10. Нормативна база з питань охорони праці в галузі

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

10.1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.

10.2. Самостійно опрацюйте питання.

1. Нормативні акти, що використовуються при розробці інструкцій з охорони праці.
2. Порядок розробки, погодження і затвердження інструкцій.
3. Особливості побудови та зміст інструкції з охорони праці.
4. Розділ «Загальні положення».
5. Розділ «Вимоги безпеки перед початком роботи».
6. Розділ «Вимоги безпеки під час виконання роботи».
7. Розділ «Вимоги безпеки після закінчення роботи».
8. Розділ «Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях».
9. Реєстрація, облік та видача інструкцій.
10. Порядок перегляду, внесення змін в інструкцію з охорони праці на підприємстві.

10.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Працівник згідно з Законом України «Про охорону праці» зобов'язаний

- A. володіти інформацією з питань охорони праці
- B. проходити психофізіологічну експертизу при прийнятті на роботу
- C. знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці
- D. надавати інформацію з питань охорони праці профспілковій організації, членом якої є працівник
- E. користуватися засобами колективного та індивідуального захисту

2. Визначте нормативно-правові акти з охорони праці, що затверджуються загальними зборами (конференцією)

- A. Положення про службу охорони праці
- B. Посадова інструкція керівника служби охорони праці
- C. Положення про комісію з питань охорони праці
- D. Положення про порядок опрацювання, прийняття, перегляд локальних нормативно-правових актів з охорони праці

3. Цілі, які спрямовані нормативно-правові акти з охорони праці та затверджуються роботодавцем, досягаються

- A. забезпечення на робочому місці безпечних і нешкідливих умов праці
- B. обґрунтування вини роботодавця у виникненні нещасного випадку
- C. побудову чіткої системи управління охороною праці
- D. проведення розслідування нещасних випадків

4. Предметом правового регулювання нормативно-правових актів з охорони праці, що затверджуються роботодавцем, є

- A. правила виконання робіт працівниками
- B. процедуру розгляду індивідуальних трудових спорів з питань охорони праці
- C. порядок розслідування нещасних випадків
- D. процедуру притягнення до дисциплінарної відповідальності за порушення законодавства про охорону праці

5. Випадки, за наявності яких допускається скасування державних нормативно-правових актів з охорони праці, є:

- A. у разі розробки і затвердження замість них інших нормативно-правових актів
- B. на вимогу всеукраїнських об'єднань професійних спілок
- C. у разі прийняття нових нормативно-правових актів, яким вони не відповідають
- D. на вимогу конституційної більшості народних депутатів

6. Державна політика в галузі охорони праці базується на принципах

- A. пріоритету вимог екологічної безпеки
- B. цільового та ефективного використання коштів фонду охорони праці
- C. законодавчого визначення умов і порядку здійснення загальнообов'язкового державного страхування
- D. пріоритету життя і здоров'я працівників

7. Принцип соціальної відповідальності «Міжнародні норми» полягає у тому що організації:

- A. слід поважати, розглядати інтереси її заінтересованих сторін та всемірно взаємодіяти з ними
- B. слід поважати міжнародні норми в тих випадках, коли ці норми є важливими для сталого розвитку і добробуту суспільства
- C. повинна визнавати важливість і загальність прав людини, поважати права, зазначені у Всесвітній Декларації з прав людини
- D. слід бути прозорою в її рішеннях і діяльності, які впливають на інших

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1) Конституція України. Основний закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР – zakon4.rada.gov.ua.
- 2) Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI – zakon2.rada.gov.ua.
- 3) Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII – zakon5.rada.gov.ua.
- 4) Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X – zakon3.rada.gov.ua.
- 5) Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 роки: Закон України від 04.04.2013 – zakon2.rada.gov.ua.
- 6) Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII – zakon5.rada.gov.ua.
- 7) Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV – zakon0.rada.gov.ua.
- 8) Про пожежну безпеку: Закон України від 17.12.1993 № 3745-XII – zakon5.rada.gov.ua.
- 9) ДСТУ 2272-2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.
- 10) ДБН В.2.5-28-2006 Природне і штучне освітлення
- 11) ДСТУ ОHSAS 18001:2010 Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги.

Додаткова

- 12) Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник – К.: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. – електронне видання. [URL:http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18263](http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18263).
- 13) Безпека життєдіяльності. Конспект лекцій. Праховнік Н.А., Зацарний В.В., Землянська О.В. – К.: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2015. – електронне видання. URL: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18956>.

Тема 11. Безпека у галузі

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

11.1.Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.

11.2.Самостійно опрацюйте питання.

1. Нещасні випадки.
2. Нещасні випадки на виробництві.
3. Професійне захворювання.
4. Аварія.
5. Групи нещасних випадків.

6. Що відноситься до нещасних випадків невиробничого характеру.
7. Що відноситься до нещасних випадків виробничого характеру.
8. Хто, коли, в якому складі і яким документом створює комісію по розслідуванню нещасних випадків.
9. Обов'язки комісії по розслідуванню нещасних випадків.
10. Спеціальне розслідування.
11. Облік постраждалих від нещасних випадків.

11.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Клас умов праці, які призводять до високого ризику виникнення важких форм гострих професійних захворювань тощо

- A. шкідливі умови праці 1 ступеня
- B. оптимальні умови праці
- C. шкідливі умови праці 2 ступеня
- D. екстремальні умови праці

2. Нормальне штучне освітлення приміщення забезпечується

- A. загального освітлення площі цеху
- B. загального освітлення разом з місцевим освітленням
- C. правильна відповідь відсутня
- D. місцевого освітлення на робочих місцях

3. Клас умов праці, при яких рівні факторів виробничого середовища та трудового процесу не перевищують встановлених нормативів

- A. оптимальні умови праці
- B. шкідливі умови праці 1 ступеня
- C. припустимі умови праці
- D. шкідливі умови праці 2 ступеня

4. Визначити поняття «аерація»

- A. приточна вентиляція
- B. витяжна вентиляція
- C. регулюємий природний обмін повітря
- D. правильна відповідь відсутня

5. Звуковий тиск для людини є нормальним за умовою

- A. 40 – 60 Дц;
- B. 20 – 40 Дц;
- C. 60 – 100 Дц;
- D. правильна відповідь відсутня

6. Вкажіть інтервал частот за яких людина сприймає звукові коливання

- A. 10 – 16 Гц

- B. 20 кГц – 100 МГц
- C. правильна відповідь відсутня
- D. 16 – 20000 Гц

7. Величин за якою визначається характер шуму

- A. амплітудою
- B. частотою
- C. швидкістю
- D. правильна відповідь відсутня

8. Визначити поняття «пожежі»

- A. активне окислення органічних та синтетичних сполук
- B. контрольоване горіння поза спеціальним вогнищем
- C. стан об'єкта, у якого за регламентованою імовірністю є можливість загорання
- D. неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем, що розповсюджується у просторі і часі

9. Кількість разів розгортання та згортання пожежних рукавів, які складені та приєднані до кранів

- A. раз на 1 рік
- B. не частіше одного разу на рік
- C. кожного кварталу
- D. не рідше одного разу на півроку

10. Вогнегасник, котрим не можна гасити речовини, що перебувають під дією електричної напруги

- A. пінно-хімічними
- B. порошковими
- C. пінними
- D. вуглекислотними

11. Вогнегасник, котрий не використовують у закритому приміщенні

- A. вуглекислотний
- B. пінно-хімічний
- C. брометилловий
- D. порошковий

12. Вогнегасник, котрий при роботі тримають догори дном

- A. пінно-хімічний
- B. порошковий
- C. брометилловий
- D. вуглекислотний

13. Приведення в дію порошкового вогнегасника здійснюється

- A. спрямувати раструб на пожежу
- B. триманням горизонтально
- C. перевертанням догори дном
- D. струшуванням, перевірянням на сипучість

14. Піногенератор призначений для

- A. гасіння пожеж
- B. зберігання порошку
- C. отримання повітряно-механічної піни
- D. отримання хімічної піни

15. Вогнегасник, котрий використовують для гасіння електроустановок під напругою та цінних матеріалів

- A. порошковий
- B. повітряно-пінний
- C. вуглекислотний
- D. пінно-хімічний

16. Види електроенергії

- A. промислова, статична, атмосферна
- B. промислова, статична, іонізуюча
- C. промислова, атмосферна, іонізуюча
- D. жодна відповідь не вірна

17. Допускаються особи до роботи з електрикою, які

- A. Особи які здобувають вищу освіту
- B. Мають відповідний документ про освіту та пройшли медичний огляд
- C. Пройшли медичний огляд, навчання, інструктаж та перевірку знань з присвоєнням відповідної групи
- D. Особи які отримали наряд-допуск

18. Заряди електрики, що накопичуються на виробничому обладнанні тощо, це

- A. промислова електрика
- B. атмосферна електрика
- C. статична електрика
- D. жодна відповідь не вірна

19. Індивідуальний захист від статичної електрики

- A. занулення та заземлення
- B. громовідводи
- C. спецвзуття з струмопровідною підошвою
- D. антистатичні рукавички

20. Освітлення для забезпечення нормальної роботи працівників

- A. робоче
- B. чергове
- C. жодна відповідь не вірна
- D. аварійне

21. Ураження зі збільшенням сили струму, що проходить через тіло людини

- A. збільшується
- B. жодна відповідь не вірна
- C. зменшується
- D. не змінюється

22. Засоби захисту відносяться до

- A. загальних
- B. колективних
- C. індивідуальних
- D. жодна відповідь не вірна

23. Сукупністю різних за силою і частотою звуків, що заважають сприйняттю необхідного для людини сигналів

- A. шум
- B. вібрація
- C. іонізація
- D. жодна відповідь не вірна

Список рекомендованої літератури

Основна

1) Конституція України. Основний закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР – zakon4.rada.gov.ua.

2) Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI – zakon2.rada.gov.ua.

3) Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII – zakon5.rada.gov.ua.

4) Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X – zakon3.rada.gov.ua.

5) Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 роки: Закон України від 04.04.2013 – zakon2.rada.gov.ua.

6) Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII – zakon5.rada.gov.ua.

7) Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV – zakon0.rada.gov.ua.

8) Про пожежну безпеку: Закон України від 17.12.1993 № 3745-XII – zakon5.rada.gov.ua.

9) ДСТУ 2272-2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.

10) ДБН В.2.5-28-2006 Природне і штучне освітлення

11) ДСТУ ОHSAS 18001:2010 Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги.

Додаткова

12) Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник – К.: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. – електронне видання. [URL:http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18263](http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18263).

13) Безпека життєдіяльності. Конспект лекцій. Праховнік Н.А., Зацарний В.В., Землянська О.В. – К.: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2015. – електронне видання. URL: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18956>.

Тема 12. Домедична допомога

Методи контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

12.1.Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.

12.2.Самостійно опрацюйте питання.

1. Забезпечення прохідності верхніх дихальних шляхів.
2. Потрійний прийом при забезпеченні прохідності дихальних шляхів.
3. Методика проведення штучної вентиляції легень.
4. Найпростіші методи видалення твердих і рідких сторонніх тіл із верхніх дихальних шляхів.
5. Методика штучного масажу серця.
6. Ознаки оживлення постраждалого.
7. Можливості ускладнення реанімації та їх попередження.
8. Поняття та види травматизму.
9. Основні вимоги до домедичної допомоги.
10. Запаморочення: ознаки перша допомога та догляд за потерпілими.
11. Поняття та види травм.
12. Профілактика травм та організація домедичної допомоги при різних видах ушкоджень.
13. Ушкодження грудної клітини, живота та хребта.
14. Травматичний шок: причини та ознаки.
15. Попередження шоку.
16. Черепно-мозкова травма.

12.3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Домедична допомога потерпілому ураженому електричним струмом (погане дихання/не дихає взагалі, відсутній пульс, розширені зіниці)

- A. штучне дихання
- B. непрямий масаж серця
- C. всі відповіді вірні
- D. жодна відповідь не вірна

2. Домедична допомога при закритому переломі

- A. забезпечити спокій та нерухомість місця перелому
- B. встановити, є чи немає перелому: примусити потерпілого рухати пошкодженою кінцівкою, піднімати або згинати її
- C. не вживати ніяких заходів до приїзду лікаря
- D. жодна відповідь не вірна

3. За відсутністю дихання, серцебиття та інших ознак життя у потерпілого після ураження електричним струмом

- A. покласти його на сухе місце, забезпечити доступ свіжого повітря, піднести до носа ватку, змочену нашатирним спиртом, розтерти і зігріти
- B. терміново приступити до оживлення потерпілого – штучного дихання і непрямого масажу серця
- C. покласти його на сухе місце, накрити ковдрою, забезпечити спокій, спостерігати за появою дихання та пульсу
- D. жодна відповідь не вірна

4. Домедична допомога при обморожуванні (відновлення кровообігу і відігріванні обморожену частину тіла)

- A. розтерти снігом
- B. дати випити спирту, тепло вкрити
- C. розтерти сухою шерстяною тканиною, накласти пов'язку з борною маззю, тепло вкрити потерпілого
- D. жодна відповідь не вірна

5. При середньому і тяжкому ступенях відмороження тканин

- A. тіло розігрівають розтиранням, дають випити кілька склянок теплої рідини
- B. тіло енергійно розтирають вовняною тканиною до почервоніння шкіри, дають багато гарячого пиття, молоко з цукром
- C. роблять розтирання снігом
- D. якщо потерпілий слабо дихає, треба розпочати штучне дихання

6. Послідовність надання домедичної допомоги

- A. з'ясувати причину нещасного випадку, з'ясувати стан потерпілого, з'ясувати, що за підручні засобами маються для надання допомоги, надати допомогу, викликати швидку допомогу

- В. з'ясувати причину нещасного випадку, з'ясувати стан потерпілого, надати допомогу, викликати швидку допомогу
- С. надати допомогу і чекати швидку допомогу
- Д. викликати швидку допомогу, з'ясувати стан потерпілого

7. При штучному диханні кількість вдохів складає

- А. 5–10
- В. 10–12 вдохів на хвилину
- С. чим більше, тим краще
- Д. 60–80

8. При непрямому масажі серця

- А. 10–15 надавлівань на грудну клітину з інтервалом в одну секунду та два вдохі з інтервалом в 5 секунд
- В. 2–5 надавлівань на грудну клітину з інтервалом в одну секунду та п'ять вдохів з інтервалом в 5 секунд
- С. 12–15 надавлівань на грудну клітину з інтервалом в одну секунду та два вдохі з інтервалом в 5 секунд
- Д. 4–5 надавлівань на грудну клітину з інтервалом в одну секунду та один вдих

9. Домедична допомога при вивіхах

- А. холод та знеболюючі і заспокійливі
- В. не можна давати знеболюючі
- С. не можна вправляти, а навпаки фіксація
- Д. туга дав'яча пов'язка

10. При артеріальній кровотечі джгут накладають вище рани влітку на

- А. 40–60 хвилин
- В. 1,5–2 години
- С. 30 хвилин
- Д. 5 годин

11. Домедична допомога при отруєнні чадним газом

- А. збризнути водою
- В. привести в притомний стан за допомогою нашатирного спирту, дати чай і до ніг прикласти теплу грілку
- С. винести з приміщення, привести в притомний стан за допомогою нашатирного спирту, дати тепле молоко і до ніг прикласти теплу грілку, розтирати тіло
- Д. зробити штучне дихання

12. Порядок надання домедичної допомоги потерпілому при відкритому переломі

А. звільнити від впливу фактора, що діє на потерпілого; зупинити кровотечу; обробити рану антисептиком; прикрити рану чистою серветкою; накласти шину

В. звільнити від впливу фактора, що діє на потерпілого; накласти шину; зупинити кровотечу; обробити рану антисептиком

С. звільнити від впливу фактора, що діє на потерпілого; обробити рану антисептиком; зупинити кровотечу; прикрити рану чистою серветкою; накласти шину

Д. зупинити кровотечу; прикрити рану чистою серветкою; обробити рану антисептиком; накласти шину; звільнити від впливу фактора, що діє на потерпілого

13. Випадок при якому недоречно проводити штучне дихання і непрямий масаж серця потерпілому

А. немає пульсу і дихання

В. немає пульсу

С. роговиця очей помутніла, тіло холодне і задубіло

Д. немає пульсу, дихання, зіниці не реагують на світло

14. Ознаки внутрішньої кровотечі

А. холодне тіло, поява на ньому синьо-фіолетових плям;

В. часте серцебиття та дихання, поява на тілі синьо-фіолетових

С. тяжке дихання, почервоніння тіла, скарга на біль;

Д. жодна відповідь не вірна

Список рекомендованої літератури

Основна

1) Конституція України. Основний закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР – zakon4.rada.gov.ua.

2) Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI – zakon2.rada.gov.ua.

3) Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII – zakon5.rada.gov.ua.

4) Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X – zakon3.rada.gov.ua.

5) Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 роки: Закон України від 04.04.2013 – zakon2.rada.gov.ua.

6) Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII – zakon5.rada.gov.ua.

7) Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV – zakon0.rada.gov.ua.

8) Про пожежну безпеку: Закон України від 17.12.1993 № 3745-XII – zakon5.rada.gov.ua.

9) ДСТУ 2272-2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.

10) ДБН В.2.5-28-2006 Природне і штучне освітлення

11) ДСТУ ОHSAS 18001:2010 Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги.

Додаткова

12) Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник – К.: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. – електронне видання. [URL:http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18263](http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18263).

13) Безпека життєдіяльності. Конспект лекцій. Праховнік Н.А., Зацарний В.В., Землянська О.В. – К.: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2015. – електронне видання. URL: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18956>.

Навчальне видання

*Іванова Наталя Сергіївна,
Шаповалова Інесса Вадимівна
Заїкіна Дар'я Павлівна
Приймак Наталія Сергіївна*

Кафедра маркетингу, менеджменту та публічного адміністрування

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

МЕНЕДЖМЕНТ

Ступінь: бакалавр

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 1,5.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50005, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.